

УДК 35.08

<https://doi.org/10.31470/2786-6246-2022-2-84-104>

Гбур З.В.,

доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шурика

ORCID: 0000-0003-4536-2438

СТАН СКЛАДОВИХ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В ПЕРІОД ПОВНОМАСШТАБНОГО ЗБРОЙНОГО ВТОРГНЕННЯ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

Анотація. З моменту закінчення Холодної війни пройшло вже понад 30 років, проте ключові учасники протистоянь так і не змінились: з одного боку це Російська Федерація, а з іншого – весь цивілізований європейський та американський світ. Намагаючись зіштовхнути Україну з шляху інтеграції до Організації Північноатлантичного договору Російська Федерація розпочала повномасштабне вторгнення до України. Вперше, з моменту проголошення Незалежності виникла настільки масштабна загроза національній безпеці. Війна не оминула жодну сферу життєдіяльності держави: економіка, екологія, продовольчий сектор, інформаційне середовище – усе це піддалось тотальному впливу наслідків дій країни-агресора. В таких умовах значної необхідності набуває необхідність визначення стану складових національної безпеки, як основи стабільного функціонування держави, що в сукупності зумовлює актуальність наукового дослідження.

У статті досліджено наявні підходи до визначення поняття «національна безпека» з позиції законодавства та з боку науковців,

наведене оптимальне визначення. Схематично відображено ключові складові національної безпеки України. Визначено напрямки забезпечення національної безпеки відповідно до прийнятої Радою національної безпеки та оборони Стратегії забезпечення державної безпеки України. Визначено поточний стан інформаційної безпеки України, загрози та загрози, які на нього впливали. Проаналізовано заходи держави щодо забезпечення високого рівня інформаційної безпеки в країні та результати їх впровадження.

Розглянуто стан економічної безпеки крізь призму діяльності Бюро економічної безпеки України. Встановлено поточні тенденції в економічній сфері та заходи по їх стабілізації. Визначено загрози продовольчій безпеці та виокремлено ключові напрямки по їх усуненню відповідно до рішення Кабінету міністрів України.

Досліджено становище військової безпеки, факторів, які негативно впливають на її стійкість, а також методів її підтримки на належному рівні. Визначено загрози радіаційній безпеці України на фоні окупації Запорізької атомної електростанції та Чорнобильської атомної електростанції та наведено наслідки для радіологічної обставини після окупації.

Ключові слова: національна безпека, повномасштабне вторгнення, окупація, економічна безпека, продовольча безпека, військова безпека, радіологічна безпека, інформаційна безпека.

Hbur Z.V.,

Doctor of Sciences in Public Administration, Professor of the Department of Healthcare Management and Public Administration, Shupyk National Healthcare University of Ukraine Kyiv, Ukraine

THE STATE OF THE COMPONENTS OF NATIONAL SECURITY OF UKRAINE DURING THE PERIOD OF FULL-SCALE ARMED INVASION OF THE RUSSIAN FEDERATION

Abstract. More than 30 years have passed since the end of the Cold War, but the key players in the confrontation have not changed: on the one hand, it is the Russian Federation, and on the other, the entire civilized European and American world. In an effort to push Ukraine off the path to integration into the North Atlantic Treaty Organization, the Russian Federation has launched a full-scale invasion of Ukraine. For the first time since the proclamation of Independence, there has been such a large-scale threat to national security. The war did not bypass any sphere of the state's life: economy, ecology, food sector, information environment - all this was totally affected by the consequences of the actions of the aggressor country. In such conditions, it is necessary to determine the state of the components of national security as the basis for the stable functioning of the state, which together determines the relevance of scientific research.

The article examines the existing approaches to the definition of «national security» from the standpoint of legislation and by scholars, the optimal definition. The key components of Ukraine's national security are schematically reflected. The directions of ensuring national security have been determined in accordance with the Strategy for Ensuring the State Security of Ukraine adopted by the National Security and Defense Council. The current state of information security of Ukraine, threats and threats that affected it are determined. The measures of the state to ensure a high level of information security in the country and the results of their implementation are analyzed.

The state of economic security through the prism of the Bureau of Economic Security of Ukraine is considered. Current trends in the economic sphere and measures to stabilize them have been identified. Threats to food security have been identified and key areas for their elimination have been identified in accordance with the decision of the Cabinet of Ministers of Ukraine.

The situation of military security, factors that negatively affect its stability, as well as methods of maintaining it at the appropriate level are studied. Threats to the radiation safety of Ukraine against the background of the occupation of the Zaporizhzhya Nuclear Power Plant and the Chernobyl Nuclear Power Plant have been identified and the consequences for the radiological situation after the occupation have been presented.

Key words: national security, full-scale invasion, occupation, economic security, food security, military security, radiological security, information security

Постановка проблеми. 24 лютого 2022 року о 3:40 ранку Російська Федерація (РФ) здійснила збройний напад на Україну по всій лінії спільного державного кордону, а також з території Республіки Білорусь та з окупованого Криму. Протягом декількох годин армією агресора було обстріляно прикордонні території, завдано удари з повітря по більше як сорока об'єктах військової та стратегічної інфраструктури майже по всіх регіонах України. Поруч із цим розпочався рух танкових колон і живої сили вглиб держави. Вперше, за декілька десятиліть після закінчення холодної війни, у цивілізовано середовищі зіткнулись із масштабною збройною агресією по відношенню до європейської держави. З кожним днем темпи та географія збройного вторгнення Російської Федерації (РФ) поширювались Україною, що зумовило серйозну загрозу національній безпеці України. В таких умовах, виникає нагальна необхідність інспектування складових національної безпеки України на предмет

вжитих заходів для підтримки безпеки країни на високому рівні, а також визначення заходів, які були прийняті для її забезпечення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання збройного вторгнення Російської Федерації, з моменту його початку стало ключовим фокусом уваги журналістів, аналітиків, експертів та науковців. Особливо їх увага була націлена на важелі підтримки національної безпеки, які були впроваджені протягом останніх декількох місяців до та після вторгнення РФ. Зокрема, Волоняк А. досліджував національну безпеку України у розрізі складових елементів та викликів сьогодення [1]. Експерти порталу LexInform розглядали 7 стратегічних цілей інформаційної безпеки України [2]. Ґрунтовне дослідження національної безпеки з позиції світоглядно-понятійних та науково-теоретичних засад було здійснено Сосніним О. [3]. Проте, найбільша увага стану складових національної безпеки у період повномасштабного збройного вторгнення Російської Федерації приділена з боку державних органів влади України, а саме Ради Національної безпеки та оборони, яка прийняла рішення про затвердження Стратегії забезпечення державної безпеки в Україні в період загострення взаємовідносин між Україною та РФ, а також на фоні переміщення останніми значної частини збройних сил до кордонів України [4]. З боку Кабінету міністрів України особлива увага була приділена забезпеченню продовольчої безпеки у воєнний період [5]. Державна інспекція ядерного регулювання України розглядала стан ядерної безпеки України в умовах воєнного стану [6]. Проте, не применшуючи вклад зазначених експертів та аналітиків, бачимо, що комплексний аналіз стану складових національної безпеки в Україні проведено досі не було, що зумовлює високу актуальність написання наукової роботи.

Метою дослідження виступає визначення стану національної безпеки України, крізь призму дослідження становища її ключових складових та змін, які вони зазнали в період збройного вторгнення Російської Федерації.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасній науковій літературі наразі відсутній єдиний підхід до трактування поняття «національна безпека». Найчастіше, визначення, які пропонуються науковцям, ґрунтуються на положеннях офіційних документів. Так, згідно з законом України «Про національну безпеку» національна безпека України – це захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, встановленого конституційного ладу та всіх інших інтересів України від реальних та потенційних загроз [7]. Проте, у даному визначенні досить узагальнено наведено сутність поняття національної безпеки.

Національна безпека забезпечується шляхом проведення виваженої державної політики націленої на усі її складові елементи (рис.1):

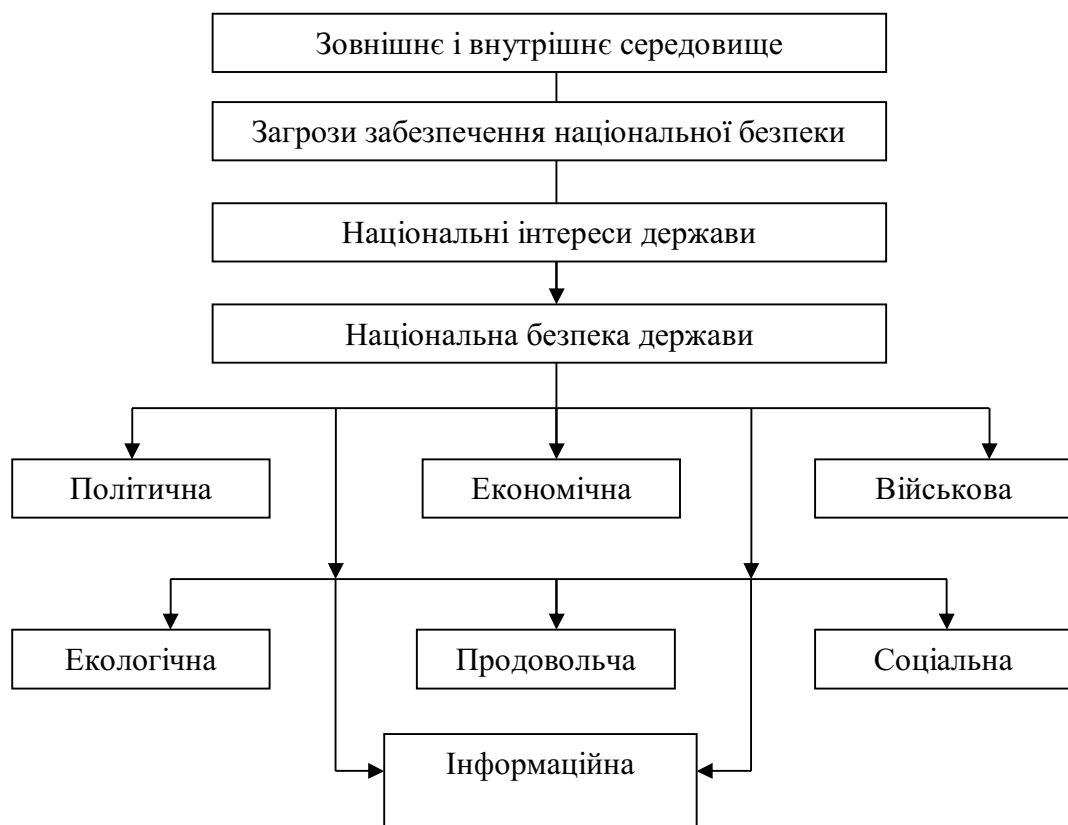

Рис. 1. Складові національної безпеки України

Джерело: розробка автора на основі: [8]

Найбільш повним визначенням національної безпеки, яке всебічно описує сутність цього поняття вважаємо трактування, запропоноване Сосніним О. [3]. На думку науковця «національна безпека» розглядається у трьох аспектах: як безпека населення країни, включаючи не лише корінних жителів, а й представників різних національностей, які є співгромадянами; як безпека спільноти людей, яких поєднують спільні умови життєдіяльності; як безпека держави, у якій втілюється організаційно-правова форма об'єднання народів. При цьому безпека в контексту тематики дослідження представляється як рівень захисту об'єкта від загроз з боку дій військових сил Російської Федерації та їх командування.

Згідно із Стратегією Ради національної безпеки та оборони, державна політика, щодо забезпечення національної безпеки України зосереджується на таких напрямках [4]:

1. Розробка та імплементація проактивного підходу шляхом управління наявними ризиками.
2. Чіткий розподіл повноважень між представниками безпекового та оборонного секторів, покращення механізмів їх взаємодії, обміну інформацією, та керування діями між ними та іншими державними органами.
3. Усунення недоліків та неточностей вітчизняного законодавства щодо забезпечення державної безпеки та узгодження його із нормами Європейського Союзу (ЄС) та НАТО.
4. Сприяння розвитку партнерства держави та підприємницьких структур щодо реалізації спільних проєктів у сфері безпеки;
5. Вдосконалення інструментів захисту державної таємниці та інформації з обмеженим доступом з врахуванням міжнародного досвіду (ЄС, НАТО).
6. Прийняття участі у програмах по міжнародному співробітництву, переймання міжнародного досвіду щодо функціонування системи державного управління.

Розглянемо стан складових національної безпеки України, зазначених на рис. 1, в період повномасштабного збройного вторгнення Російської Федерації

Найбільшим викликом сучасності, який значною мірою впливає на рівень безпеки держави та й хід військових дій загалом, є захист інформації, іншими словами – інформаційна безпека. В епоху проникнення цифрових технологій практично у кожен оселю, агресивні дії, які загрожують державній безпеці поширюються не лише у фізичній, а й в інформаційній площині. В ході повномасштабного військового вторгнення РФ, Службою безпеки України (СБУ) неодноразово наголошувалось на тому, що необхідно довіряти лише перевіреним джерелам інформації. Інформаційний простір України в ході війни з РФ зіткнувся із великою кількістю фейкової інформації та так званих «вкидів». Це чітко продумана стратегія інформаційної війни, ціль якої є посіяти паніку та дезінформацію в українському суспільстві. Для стабілізації ситуації кіберспеціалісти цілодобово намагаються контролювати інформаційне поле, фіксуючи фейкову інформацію і вживаючи заходи для оперативної нейтралізації діяльності проросійські налаштованих пропагандистів та притягнення зловмисників до відповідальності.

Окрім того, в перші тижні воєнного протистояння, у мережу Інтернет часто потрапляла інформація щодо результатів ракетних та артилерійських обстрілів агресора, шляхів переміщення Збройних сил України, військової техніки та озброєння. Злагодженою роботою державних органів влади, зокрема, СБУ, Радою національної безпеки та оборони, Міністерством цифрової трансформації, шляхом проведення активної роз'яснювальної роботи серед населення ситуацію вдалось стабілізувати. Проте, агресор і надалі намагається впливати на бойовий дух, панічні настрої населення для підтримки дестабілізуючої хвилі всередині країни. Відтак, у поточних умовах, основними напрямками забезпечення інформаційної безпеки України є:

1. Протидія поширенню спотвореної інформації, ціль якої є повалення конституційного ладу України, ліквідація незалежності, попередження дій, які порушують територіальну цілісність України, пропагують війну та збройні конфлікти тощо [2].

2. Підвищення ступеня розвитку медіаграмотності та культури українського суспільства.

3. Забезпечення дотримання прав громадян на збирання, зберігання та поширення інформації, а також конституційно закріпленої свободи щодо поглядів та переконань [2].

4. Інформаційна реабілітація громадян, які проживали на окупованих територіях до вітчизняного інформаційної площини, а також відновлення їх права на доступ до неупередженої інформації.

5. Побудова захищеної системи взаємодії через стратегічні комунікації.

Забезпечення виконання вищеописаних напрямків дозволило в короткі терміни відновити задовільний рівень інформаційної безпеки України. Окрім того, масова роз'яснювальна робота серед громадян, а також активна позиція свідомого населення дозволила зупинити поширення інформації про стан переміщення ЗСУ, військової техніки та напрямків влучання ворожих ракет.

Не менш важливою, в структурі національної безпеки України є економічна. Під нею розуміють цілеспрямовану діяльність державних органів та суспільних інститутів, сукупно із громадянами щодо ідентифікації та вживання превентивних заходів щодо усунення загроз економічній безпеці людини, суспільства та держави.

Ключовим органом, діяльність якого покликана сприяти економічній безпеці шляхом протидії правопорушенням, які можуть похитнути звичний режим функціонування економіки держави, є утворене в 2021 році Бюро економічної безпеки (БЕБ). В умовах повномасштабного збройного вторгнення Російської Федерації основними функціями БЕБ є:

– оцінка ризиків економічній безпеці та формування заходів по їх зменшенню або повному усуненню;

- надання пропозицій щодо напрямків реформування нормативної бази з питань усунення загроз економічній безпеці;
- оперативна ідентифікація, попередження протидія вчиненню кримінальних правопорушень, які націлені на функціонування економіки;
- збір та обробка даних щодо вчинених правопорушень або щодо яких існує загроза вчинення у сфері економічної безпеки;
- ідентифікація та розслідування правопорушень, які пов'язані із міжнародною технічною допомогою, тощо.

Реалізація вищеописаних функцій на практиці під час перебування значної частини країни у стані війни, дозволила БЕБ попередити значну кількість злочинів, які загрожують економічній безпеці країни. Зокрема, лише за травень поточного року спеціалістами Бюро було упереджено розтрату державних коштів у розмірі 14,2 млн.грн. в Одеській області, 20 млн.грн. та 2,8 млн.грн. в Черкаській області, близько 10 млн.грн. у Вінницькій, Криворізькій та Запорізькій, Чернівецькій та Дніпропетровській областях, 3,37 млн. грн. окремо було упереджено розтрату 800 тис.грн. у Чернівецькій області, ,86 млн.грн. у Криворізькій територіальній громаді, 2,8 млн. грн. у Черкаській області, тощо [10].

Поруч із цим, Бюро економічної безпеки України запустило в роботу телеграм-бот для прийому повідомлень про зловживання цінами через необгрунтоване їх підняття. Найбільше факти зловживання відстежувались у Львівській області. До осіб, які в умовах воєнного стану наживаються на інших планується вживати відповідні заходи [11].

На поточний момент високий рівень економічної безпеки підтримується всіма можливими методами. Одним із них є робота уряду на випередження, щодо створення фондів для відновлення України в майбутньому. Стійкість вітчизняної економіки, а отже рівень економічної безпеки, як взаємопов'язані між собою показники, в перший час підтримувалась за рахунок наявних у держави резервів. Наразі можливості України значною мірою вичерпані, проте стійкість

економічної безпеки підтримується через зовнішню міжнародну допомогу, яка безперервно поступає в Україну.

Окрім того, складовими елементами економічної безпеки є наявність механізму ефективної логістики та постачання, проведення ефективного менеджменту, кадрова складова, безперебійність експортних поставок тощо. На підтримку цих складових БЕБ повинна вчасно виявляти ризики для порушення економічної стійкості та підтримувати її резерви всіма доступними методами.

Найбільшим викликом для економічної безпеки у поточних умовах є робота економіки у знижених обсягах. Це пов'язано із тим, що в перший місяць війни більше половини суб'єктів господарювання повністю зупинили свою діяльність [12]. Згідно даних дослідження, проведеного AdvanterGroup 79% малих і середніх підприємств повністю або частково призупинили роботу і лише незначна частина з них, які були розташовані на окупованих тепер територіях чи місцях де проводяться бойові дії змогли перемістити свій бізнес та продовжити роботу [13].

На фоні цього, неухильно зменшились надходження до бюджету та збільшилися витрати з нього на оборону та армію, виплати тимчасово переміщеним особам та переселенцям, відрахування коштів на відновлення зруйнованих об'єктів інфраструктури тощо. Таким чином, можемо стверджувати, що хоча й економічна безпека наразі підтримується на належному рівні, запас її стійкості з кожним днем війни все більше знижується, що формує собою великий рівень загрози.

Неможливість налагодити ефективні ланцюги постачання поруч із неможливістю обробляти сільськогосподарські угіддя на території військового протистояння загрожують продовольчій безпеці не лише нашої країни, а й всього світу. Для недопущення глобальної катастрофи Кабінетом Міністрів України (КМУ) прийнято низку заходів для підтримки продовольчої безпеки на належному рівні. Зокрема, вводиться безперервний моніторинг стану продовольчої безпеки та

сільськогосподарської інфраструктури в цілому. Розроблена програма надання державної підтримки національним виробникам харчових продуктів, а також сформовано порядок надання адресної продовольчої допомоги найбільш вразливим верствам населення.

Окрім того, спеціалісти міністерства аграрної політики та продовольства України визначають потребу та кількість підприємств, яким необхідно додаткове фінансування для розширення, відновлення чи нового будівництва виробничих потужностей, а також забезпечують підприємства агропромислового комплексу товарами критичного імпорту. Поруч із цим, міністерства, Державна служба статистики України, обласні військові адміністрації на регулярній основі відстежуватимуть статистику за балансом основних продуктів харчування. Всі ці заходи покликані гарантувати державі та громадянам стійку продовольчу безпеку протягом всього часу війни [14].

Яскравим прикладом забезпечення продовольчої безпеки по всій території України є формування державою 12 млн. продуктових наборів для громадян, які проживають у прифронтовій місцевості. Для їх формування закуплено близько 133 тисячі тонн продовольства вартістю чотири млн.грн. Закупівля проводиться переважно у вітчизняних виробників, для завантаження їх замовлення, що в свою чергу підвищує рівень економічної безпеки країни на рівні з продовольчою. Продовольчі мережі, за словами прем'єр міністра України Д. Шмигала зараз є об'єктами критичної інфраструктури. Станом на початок квітня у Харківській, Донецькій та Київській областях було розповсюджено близько 200 тис. таких наборів [15].

Найбільшого удару зараз завдається військовій безпеці, яка хоча й була готова до нападу РФ, підтримується дуже складно. Це пов'язується із відсутністю реальної практики ведення бойових дій у більшості військових України, а також відсутності оснащеної армії, розвиток якої розпочався лише з 2014 року. Нищівним ударом для військової безпеки

України було знищення більшості об'єктів критичної військової інфраструктури протягом перших тижнів війни.

Основними факторами підтримки військової безпеки у таких умовах, так як і економічної, є міжнародна допомога. Практично з першого дня війни Україна отримала неймовірну підтримку від багатьох партнерів та союзників. Військова допомога у грошовому еквіваленті сягає вже мільярдів доларів. Не припиняється безперервний потік допомоги у вигляді озброєння. Так, лише за травень місяць анонсовано виготовлення Польщею 56 самохідних гаубиць ANS Krab для України, передачу Великою Британією далекобійних ракетних систем M270, передачу США артилерійської системи підвищеної дальності HIMARS з бойовими припасами до них, надходження найновішої системи ППО від Німеччини, проти корабельних ракет Harpoon від Данії, бойових гелікоптерів від Чехії. І це лише незначна частина з усього переліку допомоги, яка надається Україні і підкріплює її військову безпеку [16].

Незважаючи на масштабу підтримку всього світу, агресор не відступає. Напружена ситуація залишається на південному та східному напрямках країни. Відтак, за умови зменшення чи припинення підтримки партнерів України залишається загроза значного зниження військової безпеки України.

Розгортання військових дій в Київській та Запорізькій областях зумовили загрозу радіаційній безпеці України. Через пошкодження окупантами високовольтної лінії електропостачання ЧАЕС та всі ядерні об'єкти в Зоні відчуження – Сховище відпрацьованого ядерного палива (СВЯП-1), СВЯП-2 та Новий безпечний конфайнмент опинилися повністю знеструмлені. Відсутність світла та подачі електрики вплине на неможливість безперервного охолодження сховища СВЯП-1, де знаходиться близько 20 тис. тонн відходів. В перші чотири доби, охолодження забезпечувалось дизельними генераторами автономно. На 5 добу зусиллями фахівців «Укренерго», атомників та електриків

енергопостачання вдалось відновити [17]. Проте, наступного дня окупанти знову пошкодили лінію електропередач. На цей раз подачу електрики вдалось оперативно відновити [18].

Загроза ядерної безпеки з боку Запорізької атомної електростанції була зумовлена прицільним артилерійським обстрілом окупантів у березні 2022 року. На щастя, атомні реактори не постраждали і загрози вдалось уникнути.

Згідно повідомлень експертів, на ЧАЕС після окупації небезпек стало ще більше ніж до неї. Це спричинено тим, що окупанти залишили після себе фортифікаційні об'єкти в місцях підвищеного радіаційного фону, викрали унікальну радіологічну лабораторію та змушували працівників працювати ув умовах підвищеного радіаційного фону. Крім того, в приміщеннях, де на ЧАЕС зупинялись окупанти підвищений радіаційний фон, так як і в піску який вони використовували для спорудження укріплень. Небезпеку розповсюдження радіації зумовлює велика кількість мін та пасток, які залишили по собі російські війська. Наразі відбувається розмінування територій [19].

Таким чином, у поточний момент рівень радіаційної безпеки є контрольованим, так як у Київській області окупантів вдалось відтіснити, а у Запорізькій активні бойові дії поблизу ЗАЕС не проводяться. Проводяться роботи по запобіганню поширенню радіації по території України.

Висновки. Таким чином, згідно проведеного дослідження можемо побачити, що повномасштабне збройне вторгнення Російської Федерації стало фактором критичного впливу на всі складові національної безпеки України. Найбільш вагомий вплив був здійснений на військову, економічну, інформаційну, радіаційну та продовольчу складову національної безпеки. За рахунок оперативно вжитих заходів з боку держави, стан складових національної безпеки на момент дослідження залишається контрольованим. Вагомий вплив на стабілізацію ситуації має міжнародна фінансова, матеріальні та військова підтримка.

Список використаних джерел

1. Волоняк А. Національна безпека України: Складові елементи та виклики сьогодення. *Мілітарний*. 2021. URL: <https://mil.in.ua/uk/blogs/natsionalna-bezpeka-ukrayinu-skladovi-elementy-ta-vyklykysogodennya/> (дата звернення 01.06.2022).
2. 7 стратегічних цілей інформаційної безпеки України. *Lex Inform. Юридичні новини України*: веб-сайт. URL: <https://lexinform.com.ua/zakonodavstvo/7-strategichnyh-tsilej-informatsijnoyi-bezpeky-ukrayiny/> (дата звернення 01.06.2022).
3. Соснін О. Розуміння сутності національної безпеки: світоглядно-понятійні й науково-теоретичні засади (частина 1). *Lex Inform. Юридичні новини України*: веб-сайт. 2021. URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/rozuminnya-sutnosti-natsionalnoyi-bezpeky-svitoglyadno-ponyatijni-j-naukovo-teoretychni-zasady-chastyna-1/#:~:text=Виходячи%20%20цього%20%20головними%20складовими,ступенем%20внутрішніх%20й%20зовнішніх%20загроз> (дата звернення 01.06.2022).
4. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегію забезпечення державної безпеки»: Указ Президента України від 16 лютого 2022 року. URL: <https://www.rnbo.gov.ua/ua/Ukazy/5264.html> (дата звернення 01.06.2022).
5. Уряд затвердив план із забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану. *Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України*: веб-сайт. 2022. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-zatverdiv-plan-iz-zabezpechennya-prodovolchoyi-bezpeki-v-umovah-vojenno-go-stanu> (дата звернення 01.06.2022).
6. Інформування про стан радіаційної та ядерної безпеки України в умовах військового нападу Росії на Україну. Державна інспекція ядерного регулювання України: веб-сайт. 2022. URL: <https://snriu.gov.ua/news/informuvannya-pro-stan-yadernoyi-ta-radiacijnoyi-bezpeki-v-umovah-vijskovogo-napadu-rosijskoyi-federaciyi-na-ukrayinu> (дата звернення 01.06.2022).

7. Про націоналу безпеку України: Закон України від 24 листопада 2021 року № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення 01.06.2022).

8. Паламарчук Д. Національна безпека: національні цінності, інтереси, цілі, завдання. Незалежний аналітичний центр геополітичних досліджень Борисфен Інтел. 2020. URL: https://bintel.org.ua/nukma/nacionalna_bezpeka/ (дата звернення 01.06.2022).

9. Про бюро економічної безпеки: Закон України від 25 березня 2021 року №1150-IX. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/T211150?utm_source=jurliga.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=jl03&_ga=2.155034362.370890656.1654205382-1318179232.1647897528 (дата звернення 02.06.2022).

10. Офіційна сторінка Бюро економічної безпеки України. 2022. URL: <https://www.facebook.com/ESBU.GOV.UA> (дата звернення 03.06.2022).

11. БЕБ запустило телеграм бот для прийому повідомлень про необґрунтоване підвищення цін. *Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України: веб-сайт.* 2022. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/beb-zapustilo-telegram-bot-dlya-prijomu-povidomlen-pro-neobgruntovane-pidvishchennya-cin> (дата звернення 03.06.2022).

12. Жаліло Я. Як забезпечити стійкість економіки в умовах війни. *Економічна правда.* 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/03/6/683364/> (дата звернення 04.06.2022).

13. Без відновлення економіки війни не виграти. Верховна Рада України. Офіційний веб-портал парламенту України: веб-сайт. 2022. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/220981.html> (дата звернення 04.06.2022).

14. Кабмін затвердив план заходів із забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану. МСFR: веб-сайт. 2022. URL: <https://www.golovbukh.ua/news/30080-kabmn-zatverdiv-plan-zahodv-z>

zabezpechennya- prodovolcho-bezpeki-v-umovah-vonnogo-stanu (дата звернення 04.06.2022).

15. У прифронтових містах роздадуть 12 мільйонів безкоштовних продуктивних наборів. *Укрінформ*: веб-сайт. 2022. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3449548-u-prifrontovih-mistah-rozdadut-12-miljoniv-bezkostovnih-produktivnih-naboriv-smigal.html> (дата звернення 04.06.2022).

16. Військова допомога в Україні. *Zahid.net*: веб-сайт. 2022. URL: https://zaxid.net/viyskova_dopomoga_tag52540/ (дата звернення 04.06.2022).

17. На Чорнобильській АЕС відновили електропостачання. *Економічна правда*: веб-сайт. 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/03/13/683949/> (дата звернення 04.06.2022).

18. Електропостачання Чорнобильської АЕС знову відновлено. *Аналітичний портал Слово і Діло*: веб-сайт. 2022. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/03/15/novyna/bezpeka/elektropostachannya-chornobylskoyi-aes-znovu-vidnovlono> (дата звернення 04.06.2022).

19. Після російської окупації небезпек на Чорнобильській АЕС стало більше. *DW*: веб-сайт. 2022. URL: <https://www.dw.com/uk/pislia-rosiiskoi-okupatsii-nebezpek-na-chaes-stalo-bilshe/a-61450852> (дата звернення 04.06.2022).

REFERENCES

1. Voloniak, A. (2021), *Natsionalna bezpeka Ukrainy: Skladovi elementy ta vyklyky sohodennia* [National Security of Ukraine: Components and challenges of today], *Militaryni – Military*, Retrieved from <https://mil.in.ua/uk/blogs/natsionalna-bezpeka-ukrayiny-skladovi-elementy-ta-vyklyky-sogodennya/> [in Ukrainian].

2. 7 stratehichnykh tsilei informatsiinoi bezpeky Ukrainy [7 strategic goals of information security of Ukraine], *Lex Inform. Yurydychni novyny Ukrainy*:

veb-sait - Lex Inform. Legal news of Ukraine: website, Retrieved from <https://lexinform.com.ua/zakonodavstvo/7-strategichnyh-tsilej-informatsijnoi-bezpeky-ukrayiny/> [in Ukrainian].

3. Sosnin, O. (2021), Rozuminnia sutnosti natsionalnoi bezpeky: svitohliadno-poniatiini y naukovo-teoretychni zasady (chastyna 1) [Understanding the essence of national security: worldview-conceptual and scientific-theoretical principles (part 1)], *Lex Inform. Yurydychni novyny Ukrainy: veb-sait - Lex Inform. Legal news of Ukraine: website*, Retrieved from <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/rozuminnya-sutnosti-natsionalnoi-bezpeky-svitoglyadno-ponyatijni-j-naukovo-teoretychni-zasady-chastyna-1/#:~:text=Vykhodiachy%20z%20tsoho%2C%20holovnymy%20skladovymy,stupenem%20vnutrishnikh%20i%20zovnishnikh%20zahroz> [in Ukrainian].

4. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy «Pro Stratehiiu zabezpechennia derzhavnoi bezpeky»: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 16.02.2022 [On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine «On the Strategy of State Security»: Decree of the President of Ukraine of February 16, 2022], Retrieved from <https://www.rnbo.gov.ua/ua/Ukazy/5264.html> [in Ukrainian].

5. Uriad zatverdyv plan iz zabezpechennia prodovolchoi bezpeky v umovakh voiennoho stanu [The Government approved a plan to ensure food security in martial law], *Uriadovyi portal. Yedynyi veb-portal orhaniv vykonavchoi vlady Ukrainy: veb-sait - Government portal. The only web portal of the executive authorities of Ukraine: website*, Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-zatverdiv-plan-iz-zabezpechennya-prodovolchoyi-bezpeki-v-umovah-voyennogo-stanu> [in Ukrainian].

6. Informuvannia pro stan radiatsiinoi ta yadernoi bezpeky Ukrainy v umovakh viiskovoho napadu Rosii na Ukrainu [Informing about the state of radiation and nuclear safety of Ukraine in the conditions of Russia's military attack on Ukraine], *Derzhavna inspektsiia yadernoho rehuliuвання Ukrainy:*

veb-sait - State Inspectorate for Nuclear Regulation of Ukraine: website, Retrieved from <https://snriu.gov.ua/news/informuvannya-pro-stan-yadernoyi-ta-radiacijnoyi-bezpeki-v-umovah-vijskovogo-napadu-rosijskoyi-federaciyi-na-ukrayinu> [in Ukrainian].

7. Pro natsionalu bezpeku Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 24 lystopada 2021 № 2469-VIII [On the National Security of Ukraine: Law of Ukraine of November 24, 2021 № 2469-VIII], Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> [in Ukrainian].

8. Palamarchuk, D. (2020), Natsionalna bezpeka: natsionalni tsinnosti, interesy, tsili, zavdannia [National security: national values, interests, goals, objectives], *Nezalezhnyi analitychnyi tsentr heopolitychnykh doslidzhen Borysfen Intel - Borisfen Intel Independent Analytical Center for Geopolitical Research*, Retrieved from https://bintel.org.ua/nukma/nacionalna_bezpeka/ [in Ukrainian].

9. Pro biuro ekonomichnoi bezpeky: Zakon Ukrainy vid 25 bereznia 2021 roku №1150-IKh [On the Bureau of Economic Security: Law of Ukraine of March 25, 2021 №1150-IX], Retrieved from https://ips.ligazakon.net/document/view/T211150?utm_source=jurliga.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=jl03&_ga=2.155034362.370890656.1654205382-1318179232.1647897528 [in Ukrainian].

10. Ofitsiina storinka Biuro ekonomichnoi bezpeky Ukrainy [Official page of the Bureau of Economic Security of Ukraine], Retrieved from <https://www.facebook.com/ESBU.GOV.UA> [in Ukrainian].

11. BEB zapustilo telehram bot dlia pryjomu povidomlen pro neobgruntovane pidvyshchennia tsin [BEB launched a telegram bot to receive reports of unjustified price increases], *Uriadovi portal. Yedynyi veb-portal orhaniv vykonavchoi vlady Ukrainy: veb-sait - Government portal. The only web portal of the executive authorities of Ukraine: website*, Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/news/beb-zapustilo-telegram-bot-dlya-prijomu-povidomlen-pro-neobgruntovane-pidvyshchennya-cin> [in Ukrainian].

12. Zhalilo, Ya. (2022), Yak zabezpechyty stiikest ekonomiky v umovakh viiny [How to ensure the stability of the economy in war], *Ekonomichna pravda - Economic truth*, Retrieved from <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/03/6/683364/> [in Ukrainian].

13. Bez vidnovlennia ekonomiky viiny ne vyhraty [Without the restoration of the economy, the war will not win], *Verkhovna Rada Ukrainy. Ofitsiyni veb-portal parlamentu Ukrainy: veb-sait - Verkhovna Rada of Ukraine. Official web portal of the Parliament of Ukraine: website*, Retrieved from <https://www.rada.gov.ua/news/razom/220981.html> [in Ukrainian].

14. Kabmin zatverdyv plan zakhodiv iz zabezpechennia prodovolchoi bezpeky v umovakh voiennoho stanu [The Cabinet of Ministers approved a plan of measures to ensure food security in martial law], *MCFR: veb-sait - MCFR: website*, Retrieved from <https://www.golovbukh.ua/news/30080-kabmn-zatverdiv-plan-zahodiv-z-zabezpechennya-prodovolcho-bezpeki-v-umovah-vonnogo-stanu> [in Ukrainian].

15. U pryfrontovykh mistakh rozdadut 12 milioniv bezkoshtovnykh produktovykh naboriv [12 million free food kits will be distributed in frontline cities], *Ukrinform: veb-sait - Ukrinform: website*, Retrieved from <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3449548-u-prifrontovih-mistah-rozdadut-12-miljoniv-bezkostovnih-produktovih-naboriv-smigal.html> [in Ukrainian].

16. Viiskova dopomoha v Ukraini [Military assistance in Ukraine], *Zahid.net: veb-sait - Zahid.net: website*, Retrieved from https://zaxid.net/viiskova_dopomoga_tag52540/ [in Ukrainian].

17. Na Chornobylskii AES vidnovyly elektropostachannia [Electricity supply was restored at the Chernobyl NPP]. *Ekonomichna pravda: veb-sait - Economic truth: website*, Retrieved from <https://www.epravda.com.ua/news/2022/03/13/683949/> [in Ukrainian].

18. Elektropostachannia Chornobylskoi AES zнову vidnovleno [Electricity supply to the Chernobyl NPP has been restored], *Analitichnyi portal Slovo i*

Dilo: veb-sait - Analytical portal Word and Deed: website, Retrieved from <https://www.slovoidilo.ua/2022/03/15/novyna/bezpeka/elektropostachannya-chornobylskoyi-aes-znovu-vidnovleno> [in Ukrainian].

19. *Pislia rosiiskoi okupatsii nebezpek na Chornobylskii AES stalo bilshe* [After the Russian occupation, the dangers of the Chernobyl nuclear power plant increased], *DW: veb-sait - DW: website*, Retrieved from <https://www.dw.com/uk/pislia-rosiiskoi-okupatsii-nebezpek-na-chaes-stalo-bilshe/a-61450852> [in Ukrainian].

*Подано до редакції 23.11.2022 р.
Прийнято до друку 20.12.2022 р.*